

JAMIYATDA DINLARARO MULOQOTNING AHAMIYATI

Obidjonova Diyoraxon Qudratjon qizi

Farg'ona davlat universiteti talabasi

obidjonovadiyoraxon550@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasining diniy tarkibi, turli konfessiyalarning jamiyatdagi o'rni va diniy bag'rikenglik tamoyillari tahlil qilinadi. Aholining asosiy qismi islom diniga e'tiqod qilishi bilan birga, xristianlik, yahudiylik, buddaviylik kabi boshqa dinlar ham mamlakatda mavjudligi ko'rsatib o'tiladi. Maqolada davlatning dunyoviyligi, vijdon erkinligi va millatlararo totuvlikni ta'minlash borasidagi siyosati ham yoritiladi. Turli diniy konfessiyalarning tinch-totuv yashashi, diniy bag'rikenglikning jamiyat barqarorligidagi ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, O'zbekistonda faoliyat yuritayotgan diniy tashkilotlar va ularning jamiyatdagi roli haqida ma'lumotlar keltiriladi.

Kalit so'zlar: Dinlararo muloqot. Tolerantlik. Bag'rikenglik. Madaniyat. Vijdon erkinligi. Ijtimoiy barqarorlik. Mushtarak qadriyatlar, Diniy ekstremizmga qarshi kurash, Millatlararo hamjihatlik. Burch va mas'uliyat, Diniy ta'lim, Madaniy meros, Xalqaro tafakkur, Erkin fikrlash.

Annotation: This article analyzes the religious composition of the Republic of Uzbekistan, the role of various confessions in society, and the principles of religious tolerance. It is highlighted that while the majority of the population adheres to Islam, other religions such as Christianity, Judaism, and Buddhism also coexist in the country. The article discusses the state's policies to ensure secularism, freedom of conscience, and interethnic harmony. Furthermore, it examines the peaceful coexistence of different religious confessions and the significance of religious tolerance in maintaining social stability. Information about religious organizations operating in Uzbekistan and their role in society will also be provided.

Key words: Religious Studies, Interfaith Dialogue, Tolerance, Culture, Freedom of Conscience, Social Stability, Shared Values, Fight Against Religious Extremism, Interethnic Solidarity, Duty and Responsibility, Religious Education, Cultural Heritage, International Thinking, Free Thinking.

Аннотация: В данной статье анализируется религиозный состав Республики Узбекистан, роль различных конфессий в обществе и принципы религиозной толерантности. Подчеркивается, что, хотя большинство населения исповедует ислам, в стране также существуют другие религии, такие как христианство, иудаизм и буддизм. Статья рассматривает политику государства по обеспечению светскости, свободы совести и межнационального согласия. Кроме того, анализируется мирное сосуществование разных религиозных конфессий и значимость религиозной толерантности для поддержания социальной стабильности. Будет также предоставлена информация о религиозных организациях, действующих в Узбекистане, и их роли в обществе.

Ключевые слова: Религиоведение, Межрелигиозный Диалог, Толерантность, Культура, Свобода Совести, Социальная Стабильность, Общие Ценности, Борьба с Религиозным Экстремизмом, Межнациональная Солидарность, Долг и Ответственность, Религиозное Образование, Культурное Наследие, Международное Мышление, Свободное Мышление.

Dinshunoslik – bu diniy tizimlar, e’tiqodlar, urf-odatlar va qadriyatlarni ilmiy asosda o’rganadigan fan bo’lib, u nafaqat diniy bilimlar majmuasi, balki inson tafakkuri va jamiyat taraqqiyotiga ta’sir ko’rsatuvchi kuchli ijtimoiy vosita hamdir. Bu fan orqali dinning mohiyati, tarixiy taraqqiyoti, turli dinlarning umumiylik va farqlari, diniy qadriyatlarning inson tarbiyasidagi roli chuqur tahlil qilinadi. Eng asosiysi, dinshunoslik jamiyatda sog’lom diniy muhitni shakllantirish, radikal va ekstremistik g’oyalarga qarshi mafkuraviy immunitet hosil qilishga xizmat qiladi. Shuningdek, turli diniy qarashlarga ega insonlar

o'rtasida to'g'ri, madaniy va murosali munosabatlar o'rnatish, har bir e'tiqod vakiliga hurmat bilan qarash bugungi kunning dolzarb masalalaridan biridir. Bunday ijtimoiy muloqot **dinlararo muloqot** deb yuritiladi va u tinchlikni ta'minlashda, diniy bag'rikenglik muhitini mustahkamlashda asosiy vosita hisoblanadi. Har qanday jamiyatning ma'naviy asoslari, odatda, diniy e'tiqodlar va qadriyatlar bilan chambarchas bog'liq bo'ladi. Ayniqsa, milliy o'zlikni anglash, insonlar o'rtasida bag'rikenglik va totuvlik muhitini yaratishda din va uni o'rganish – ya'ni dinshunoslik fani beqiyos ahamiyatga ega. Shu bilan birga, globallashuv sharoitida turli din vakillari o'rtasida to'g'ri muloqot o'rnatish, ularning o'zaro hurmat asosida yashashini ta'minlash – har bir barqaror jamiyatning asosiy vazifasidir.

Dinshunoslikning jamiyatdagi o'rni. Dinshunoslik – bu dinlar tarixini, ularning ijtimoiy hayotdagi o'rnini, axloqiy me'yorlar va qadriyatlar shakllanishidagi rolini o'rganadigan fandır. Bugungi kunda dunyoda sodir bo'layotgan ko'plab ijtimoiy mojarolar, ekstremistik harakatlar va diniy qarama-qarshiliklarning ildizida aynan diniy savodsizlik, noto'g'ri talqin va radikal tafakkur yotadi. Shuning uchun jamiyatda dinshunoslik fani orqali fuqarolarning diniy bilimlarini oshirish, yoshlar ongiga sog'lom e'tiqodni singdirish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

O'zbekiston Respublikasida dinshunoslik sohasi davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda. Mamlakatimizda diniy ma'rifat va ma'naviyat asoslarini chuqur o'rgatish, radikalizm va ekstremizmga qarshi mafkuraviy immunitetni shakllantirish borasida ko'plab ishlar amalga oshirilmoqda.

Dinlararo muloqot – tinchlik va barqarorlik garovi. Bugungi globallashuv davrida turli din, millat va madaniyat vakillari o'rtasida tushunmovchiliklar, mojarolar va hatto to'qnashuvlar ro'y berayotgan bir paytda, dinlararo muloqotning o'rni yana-da ortib bormoqda. Bu muloqotlar orqali odamlar bir-birini yaxshiroq tushunadi, umumiy insoniy qadriyatlar asosida yashashga harakat qiladi.

Dinlararo muloqot nafaqat diniy rahbarlar, balki oddiy fuqarolar o'rtasida ham o'zaro hurmat, bag'rikenglik, sabr-toqatni mustahkamlovchi vosita bo'lishi lozim. Aynan shu muloqot vositasida turli e'tiqod vakillari o'z g'oyalarini erkin ifoda etadi, ammo bu jarayonda boshqa dinlarga nisbatan hurmatsizlik yo'l qo'yilmaydi.

O'zbekistonda bu borada katta tajriba to'plangan. Respublikamizda Islom dini bilan bir qatorda nasroniylik, yahudiylik, buddaviylik kabi dinlar erkin faoliyat yuritmoqda. Diniy konfessiyalar o'rtasida o'zaro hurmat va hamkorlik mavjud. Bu – davlatimizning diniy bag'rikenglik va e'tiqod erkinligiga asoslangan siyosatining yaqqol ifodasidir.

Zamonaviy tahdidlar va ilmiy yondashuv zarurati. Hozirgi zamon tahdidlaridan biri bu diniy ekstremizm va terrorizmdir. Ular ko'pincha diniy tuyg'ulardan suiiste'mol qilish yo'li bilan fuqarolarni yo'ldan ozdirishga urinadi. Shu bois dinshunoslik fanining yana bir muhim vazifasi – dinni to'g'ri tushuntirish, noto'g'ri ta'rif va manipulyatsiyalarga qarshi ilmiy asosda kurash olib borishdir.

Shuningdek, ta'lim tizimida dinshunoslik fanini chuqur o'qitish, yoshlarni turli g'arazli oqimlardan asrash, ularni milliy va diniy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalash zarur. Zero, ilmiy asoslangan dunyoqarash, tahliliy fikr yuritish va manbalarni tanqidiy o'rganish salohiyati – zamonaviy jamiyatning kuchli qalqonidir.

Dinlararo muloqotning eng muhim ahamiyatlaridan biri — bu dunyo bo'ylab diniy ziddiyatlar va ekstremizmning oldini olishdir. Dunyo tarixida diniy nizo va ziddiyatlar ko'plab yirik urushlar, terrorchilik va boshqa ijtimoiy muammolarga olib kelgan. Diniy ixtiloflar ko'pincha bir-biriga nisbatan nohaqlik va kamsitishdan kelib chiqadi. Dinlararo muloqotning asosiy maqsadi — bu turli e'tiqodlarga ega bo'lgan insonlar o'rtasida o'zaro tushunish va hurmatni rivojlantirishdir. Bundan tashqari, dinlararo muloqot jamiyatda tinchlikni saqlashga yordam beradi. Diniy farqlarni qadrlash, har bir e'tiqodga hurmat bilan qarash, ziddiyatlarni bartaraf etish imkonini yaratadi. Diniy amallar, qadriyatlar

va urf-odatlar o'rtasidagi o'zaro hurmat, jahon miqyosida barqarorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Dinlararo Muloqotning Kelajagi. Bugungi kunda, dinlararo muloqot yanada muhimroq bo'lib, butun dunyo bo'ylab ko'plab tashkilotlar, diniy rahbarlar, siyosatchilar va akademiklar tomonidan qo'llab-quvvatlanmoqda. Dinlararo muloqotning kelajagi ko'p jihatdan uning samaradorligiga, davlatlar va diniy guruhlarining bu jarayonga qancha e'tibor berishiga bog'liq. Global dunyoda, turli dinlar o'rtasida tinchlikni va o'zaro tushunishni rivojlantirish jarayoni davom etishi kerak. Shuningdek, diniy qadriyatlarning tinchlik, sevgi va o'zaro hurmatni targ'ib qilishdagi rolini anglashni ta'minlaydi. Aksariyat dinlar, xristianlik, islom, buddizm va boshqa ko'plab dinlar, tinchlikni va o'zaro hurmatni targ'ib qilishga alohida ahamiyat beradilar. Dinshunoslik, dinlarning tinchlikni, adolatni va insonparvarlikni targ'ib qiluvchi jihatlarini o'rganish orqali, jamiyatda tinchlik va ijtimoiy adolatni mustahkamlashga yordam beradi. Dinlarning odamlar o'rtasida toqat, sabr va hamkorlikni o'rgatishi, dunyo bo'ylab tinchlikni targ'ib qilishga xizmat qiladi. Dinlararo muloqot orqali bu qadriyatlar barcha insonlarga yetkazilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasida har bir fuqaro o'z e'tiqodiga, diniy qarashlariga va ibodatlariga erkin amal qilish huquqiga ega. Diniy erkinlikning ta'minlanishi davlat tomonidan kafolatlanadi. **Konstitutsiyaning 31-moddasida:** "Har bir shaxs o'z e'tiqodiga amal qilish huquqiga ega. Diniy e'tiqodga yoki e'tiqodsizlikka amal qilish, diniy marosimlarni o'tkazish yoki ulardan bosh tortish hamda diniy tashkilotlar tuzish erkinligi kafolatlanadi."

Xulosa qilib aytganda jamiyatimizda dinshunoslik va dinlararo muloqotning ahamiyati shundaki, ular insonlar o'rtasidagi o'zaro hurmat va tinchlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Dinshunoslik bizga diniy masalalarni chuqur anglashga yordam berar ekan, dinlararo muloqot esa jamiyatda do'stlik, sabr-toqat va totuvlik muhitini mustahkamlaydi. Har birimiz shu yo'lida o'z hissamizni qo'shsak, jamiyatimizda barqarorlik va ma'naviy yuksalish bardavom bo'ladi. Dinshunoslik va dinlararo muloqot bugungi jamiyat hayotining ajralmas

bo'lagi bo'lib qolmoqda. Ular nafaqat diniy sohada, balki ijtimoiy barqarorlik, millatlararo do'stlik, madaniy hamkorlik va tinchlik muhitini shakllantirishda ham muhim rol o'ynaydi. Har bir fuqaro, ayniqsa yosh avlod, dinni to'g'ri tushunishga va boshqalar e'tiqodiga hurmat bilan yondashishga o'rgatilsa, jamiyatimizda totuvlik, barqarorlik va taraqqiyot doimiy bo'ladi.

O'zbekiston Respublikasidagi diniy tamoyillar davlatning dinni va diniy e'tiqodlarni hurmat qilishga, barcha fuqarolarning diniy erkinligini ta'minlashga qaratilgan. Din va davlatning ajralishi, diniy bag'rikenglik, diniy ta'lim va ekstremizmga qarshi kurashish kabi tamoyillar jamiyatda tinchlik, barqarorlik va ijtimoiy muvozanatni ta'minlashda asosiy omillardan hisoblanadi. O'zbekistonning diniy siyosati nafaqat diniy huquqlarni himoya qilish, balki diniy radikalizmning oldini olishga ham qaratilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasini 2017-2021 yillarda rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasini "Xalq bilan muloqot va inson manfaatlari yili"da amalga oshirishga oid Davlat siyosatini o'rganish bo'yicha ilmiy-uslubiy risola. – Toshkent, 2017.
- 2.. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi" to'g'risidagi farmoni. "Taraqqiyot strategiyasi" markazi Axborot xizmati manbasi ("Taraqqiyot strategiyasi" markazining rasmiy kanali) 2020-yil 15-iyul.
3. Qutbiddinov A. Dinshunoslik. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
4. Mansur A. Islomda diniy bag'rikenglik. – T.: Muslim.uz, 2022.
5. "Dinshunoslik: Nazariy asoslar" – Shuxrat Alimov
6. "Din va Adabiyot" — Nurulloh Muhammad Sobir
7. "Diniy E'tiqodlar va Ularning Jamiyatdagi O'rni" — Alisher Tursunov